

Forfatter: Paludan-Müller, Fr.

Titel: Udrag fra Dandserinden

Citation: Paludan-Müller, Fr.: "Dandserinden", i Paludan-Müller, Fr.: *Dandserinden*, udg. af Berit Ziegler, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 133. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-paludanm04-shoot-idm140348531899008/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Dandserinden

sker med rod i det fysiske. Der er altså tale om to grader af nihilisme: a) det transcendent eksisterer, men vi kan ikke nå det, eller det kan ikke realiseres på jorden, og b) det transcendent eksisterer ikke, men vi har stadig et håb, der dog er ren illusion. Fortælleren svinger mellem disse to opfattelser; det hinsidiges eksistens afvises ikke konsekvent, og ingen af hovedpersonerne fornægter Gud.

Fortælleren løsning er at isolere sig fra livet og leve i ophøjet ensomhed: »Den høie Værd af eensom, stille Leven» (227.8), mens han forsøger alle livets tomme glæder og blot venter på døden: »Forsage, det er Læren kun [...] Vel er kun Sorg dens Rod, dens Duft og Lugt/ Kun Kulde, Bitterhed og mørke Dage;/ Dog voxer skal den, til den kolde Steen/ Bedækker Hjertet, Jorden vore Been.» (275). Til sidst er der ikke andet tilbage end livslede og døds længsel.

I modsætning til romantikkens optimistiske dualisme opfatter den romantiske fortæller i *Dandserinden* mennesket som delt mellem legeme og sjæl/ånd, der på ingen måde kan være i harmoni, fordi mennesket er syndigt og blindt, og fordi det sande og ideelle oftest modarbejdes af samfundet (340). Fortælleren opfatter ligeledes skellet mellem det dennesidige og det hinsidige som uoverstigeligt, mens man lever (372.2-4). *Dandserinden*'s fortæller kan derfor kaldes pessimistisk dualist.

Paludan-Müller har i *Dandserinden* givet udtryk for sin utilfredshed med samfundet: embedsmandsvældet, fornuftægteskabet, pengemagten og modeafguden; han tør endda sætte spørgsmålstegn ved troen og dermed ved kirken, men han nævner aldrig kongemagten – måske på grund af frygt for censuren. Det var farlige tanker dengang, men Paludan-Müllers antihelte, erotiske oprør, frihedstrang, krav om jordisk lykke og afvisning af gudsprincippet forudgriber på en måde naturalismen. Romantismen kan således siges at danne bro til vort århundrede uden om den, for os, fjerne biedermeier.

VIII. Modtagelsen

Dandserinden »var i Alles Munde, den oplevede i kort Tid flere Oplag, unge Digtere dannede sig efter den. Alle vare enige om, at dette Digt var det Skønneste, som endnu var skrevet paa Dansk, og at Pa-